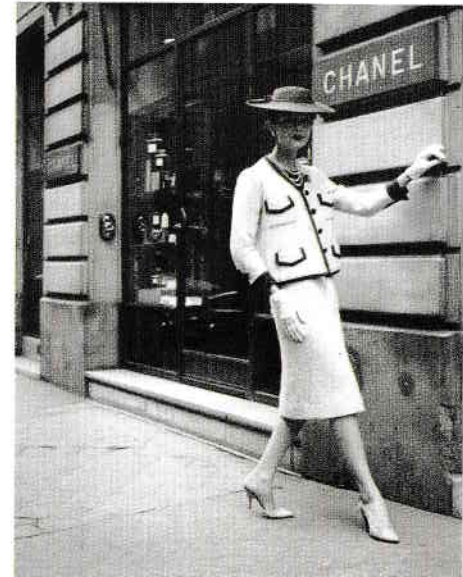




MICUL GHID AL STILULUI

# CHANEL

ISTORIA CELEBREI CASE DE MODĂ



EMMA BAXTER-WRIGHT



După ce a studiat moda la Școala de Artă St Martin's și istoria artei la Universitatea din Bristol, Emma Baxter-Wright a predat jurnalismul de modă la Universitatea de Arte din Londra și la UCA.

A colaborat cu multe publicații, printre care *New York Observer*, *Cosmopolitan* și *Marie Claire*. Este autoarea unor ghiduri de stil vestimentar și a unor cărți despre fotografii engleze Brian Duffy și despre casele de modă Schiaparelli și Yves Saint Laurent. Emma locuiește la Londra, în Anglia.

*Pentru Otis, care a ales un stil de viață, nu o instituție de învățământ, pentru că cele necesare succesului nu se învață la școală.*

#### Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

**BAXTER-WRIGHT, EMMA**

**Micul ghid al stilului - Chanel** / Emma Baxter-Wright.

- București : RAO Distribuție, 2022.

Index

ISBN 978-606-006-719-1

929

687.1

RAO Distribuție

Str. Bărgăului nr. 9 11, București, România

www.raobooks.com

www.rao.ro

EMMA BAXTER-WRIGHT

*The Little Book of Chanel*

Text © Emma Baxter-Wright 2012

Design © Carlton Books Limited 2012, 2017, © Welbeck Non-fiction 2020

Toate drepturile rezervate

*Micul Ghid al stilului - Chanel*

© RAO Distribuție, 2021

Pentru versiunea în limba română

Traducere din limba engleză

Iris-Manuela Anghel prin LINGUA CONNEXION

2022

Toate drepturile rezervate. Această carte este vândută cu condiția ca ea să nu poată fi reprodusă, stocată într-un sistem de recuperare sau transmisă sub nicio formă sau prin niciun fel de mijloace, electronice, mecanice, fotocopiere, înregistrare sau în alt mod fără acordul prealabil al editorului.

Aceasta este o recenzie și un ghid non-ficțiune. Toate numele, companiile, mărcile comerciale, mărcile de servicii, denumirile comerciale și locurile sunt utilizate pentru identificare, examinare editorială și doar cu scop orientativ. Această carte este o publicație a Welbeck Non-fiction Limited și nu a fost licențiată, aprobată, sponsorizată, susținută sau promovată de nicio persoană sau entitate.

ISBN 978-606-006-719-1

Tipărit la Regia Autonomă „Monitorul Oficial”

## Cuprins

Introducere	6
Primii ani	8
Casa Chanel	24
Teatrul și costumele sale	54
Războiul și exilul	64
Întoarcerea triumfătoare	74
Anii Lagerfeld	106
Accesoriile	128
Frumusețe și parfum	146
Bibliografie	154
Index	155
Mulțumiri	159





**Deasupra** Chanel în apartamentul ei din hotelul Ritz, Paris, înconjurată de renumitele ei paravane de Coromandel, în jurul anului 1937.

## Introducere

*„Fie ca legenda mea să prindă aripi – îi doresc o viață lungă și fericită.“*

Coco Chanel, despre reputația sa

Mai mult decât oricine altcineva, Gabrielle „Coco“ Chanel a înțeles valoarea poveștilor din jurul numelui său, întretesute cu propriile-i mijloace, și și-a jucat rolul în mod strălucit. Această femeie excepțională și exasperantă, care spunea o mulțime de minciuni ca să întrețină misterul și confuzia ce îi învăluiau viața, a fost prima care a recunoscut valoarea unui croitor de lux, considerându-l o celebritate a zilelor moderne. Dacă menirea unui croitor de lux este să reinventeze neconștient moda, atunci Chanel a îmbinat cu abilitate cariera ei de designer și povestea vieții sale, demolând trecutul, remodelând adevărul și afișând o imagine-model, bine controlată, ce avea să devină un brand internațional. Într-o perioadă în care moda era dominată de designeri de sex masculin, ea a respins versiunea feminității promovate de societate în favoarea propriului ei stil legendar, bazat pe o estetică modernă și funcțională. Atunci când o lume se sfârșea și alta era pe cale să înceapă, Chanel a profitat de momentul oportun și, înzestrată fiind cu o intuiție vizionară, le-a oferit femeilor exact ce își doreau, înainte ca ele să-și conștientizeze dorințele. A preluat elementele de bază ale garderobei masculine ca să confere putere feminității, creând un cod vestimentar democratic, care promova libertatea, egalitatea și clasicismul rafinat. Statutul i-a fost potențat de viața personală extrem de complicată, ce a exercitat întotdeauna un impact asupra carierei sale, dar odată ce povestea fetei sărace ajunsese bogate începea să se deruleze, Chanel a devenit o forță extrem de influentă ca designer, amantă și colaboratoare, croindu-și cu ușurință drum spre înalta societate și spre lumea artei avangardiste.

Un exil autoimpus de peste un deceniu i-a schimbat traiectoria și ar fi putut marca sfârșitul basmului, dar creativitatea vitală a lui Chanel nu a apus niciodată. Arta reinventării era a doua ei natură și, când s-a întors la muncă la vârsta de 71 de ani, și-a consolidat cu succes contribuția adusă modernității în modă și și-a remodelat imaginea publică, astfel încât, chiar și acum, mulți ani mai târziu după moartea ei, rămâne emblema imuabilă a Casei Chanel.



## Primii ani

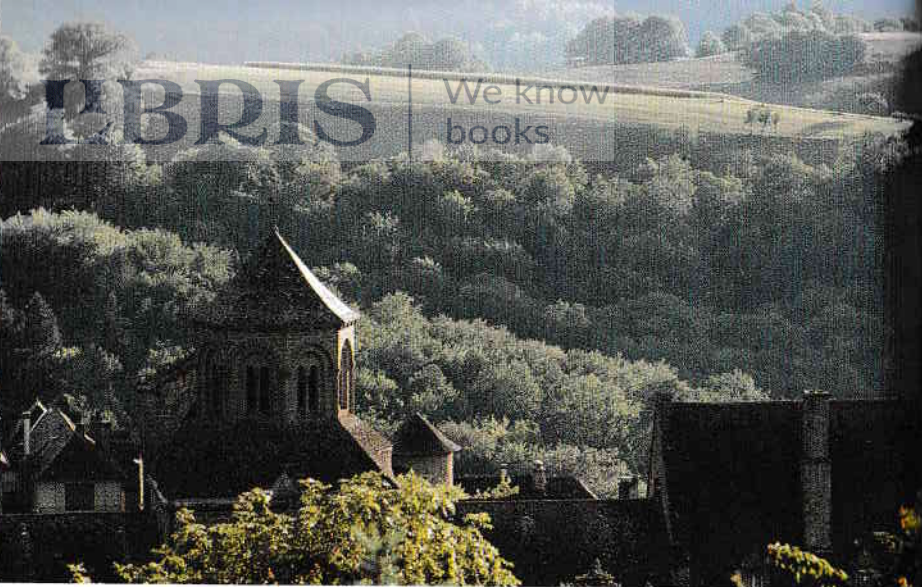
Primii ani de viață ai lui Chanel au fost mereu învăluiți în mister și jumătăți de adevăr, întreținute în mod intenționat de o femeie care prefera să uite, să ascundă și să ofere informații false despre originile ei umile. Uităm adesea că aceea care a exercitat o influență atât de covârșitoare și a schimbat chipul modei din secolul XX, promovând libertatea și modernismul, s-a născut în secolul precedent.

Văzând lumina zilei într-un azil pentru săraci, pe 19 august 1883, în micul orașel Saumur, de pe Loara, Gabrielle Bonheur Chanel era cel de-al doilea copil nelegitim al unei tinere țărănci, Jeanne Devolles, și al prietenului ei năbădăios, Albert Chanel. Deși cei doi s-au căsătorit la scurt timp după nașterea fetiței, au avut mereu o relație tensionată, iar după moartea prematură a lui Jeanne, Albert, care nu voia sau nu putea să aibă grijă de cei cinci copii ai săi, i-a trimis pe băieți să muncească la o fermă, iar pe cele trei fete la orfelinatul unei mănăstiri de călugărițe.

Viața printre zidurile înalte ale abației de la Aubazine era, fără îndoială, aspră pentru fetița de doisprezece ani, deși nu neapărat crudă. Era, însă, aproape sigur, o viață lipsită de iubire. Gabrielle era nevoită să poarte haine cernite și petrecea multe ore în tăcere și singurătate, învățând să coasă și să aprecieze simplitatea austeră.

Fetele își petreceau vacanțele cu bunicii din partea tatălui în micul orașel-garnizoană Moulins. La vârsta de 18 ani, Chanel s-a angajat într-un magazin de stofe, ce vindea lenjerie, pânzeturi și tricotate. Primele ambiții ale unei cariere pe scenă și-au făcut simțită prezența în momentul în care a început să cânte în diverse cafenele din oraș. Era minionă, cu părul negru și complet diferită de celelalte colege de scenă. Se spune că repertoriul spectacolelor ei de vodevil consta în doar două piese: *Ko-Ko-Ri-Ko* și

**Pagina alăturată** Chanel, în vârstă de 26 de ani, la începutul carierei sale, înainte de a-și tăia până deasupra umerilor părul lung, bogat și des, creându-și coafura ce-i va deveni carte de vizită.



un cântecel stupid despre o doamnă din Paris, care și-a pierdut cățelușul – Qui Qu'a Vu Coco? Popularitatea ei a crescut, iar Chanel a ajuns, în curând, cunoscută după cuvântul ce apărea în ambele cântece: *La petite Coco*. Porecla a devenit, în cele din urmă, sinonimul unui brand internațional care întruchipează chintesența stilului parizian.

Gabrielle „Coco” Chanel începea să se bucure tot mai mult de atenția unor admiratori bogați, cultivați și, uneori, chiar de viță nobilă și a văzut în asocierea cu acești bărbați o posibilitate evidentă de a scăpa de stigmatul social al sărăciei și de a urca încă o treaptă în ierarhia societății. Étienne Balsan era unul dintre admiratori; bogat, atrăgător și fără să manifeste snobismul clasei sale, își petrecea timpul în căutarea plăcerilor personale și crescând cai de curse. La vârsta de 25 de ani, Coco a acceptat să se mute cu el la proprietatea lui din Royallieu, aflată la marginea Parisului. Balsan locuia împreună cu alte amante, iar Coco era cunoscută ca fiind una dintre iubitele *irrégulière*, dar prin alegerea neortodoxă a ținutelor sale, se distingea cu totul de celelalte femei. În timp ce majoritatea curtezanelor vremii purtau încă rochii bogate, în stilul Belle Époque, cu modele elaborate și volănașe înzordonate, restricționând libertatea de mișcare, Coco alegea ținute de o simplitate copleșitoare.

Fotografiile din această perioadă ne înfățișează o fată îmbrăcată în haine potrivite mai degrabă unui băiat: pantaloni trei sferturi, ghete masculine fără toc, o cămașă simplă și albă, cu guler Peter Pan și o cravată masculină, înnodată larg, ca o fundă. Privindu-le retrospectiv, aceste fotografii dezvăluie o strategie fundamentală – abordarea liniei clasice a ținutelor masculine și transformarea lor în ținute feminine. Nemulțumită de acel *dolce farniente*, Coco își umplea mereu timpul, învățând să călărească și să facă pălării pentru ea și prietenele ei, bucurându-se de un succes considerabil. Este greu de spus cât de fericită era, dar hotărârea de a nu fi niciodată „o femeie întreținută” a alimentat, probabil, ideea de a-și transforma plăcerea într-o activitate mult mai serioasă. Voia să se ducă la Paris și să devină modistă, sugerându-i cu îndrăzneală lui Balsan să-i deschidă un atelier. Deși i-a refuzat propunerea, acesta a fost de acord să-i finanțeze afacerea din apartamentul pe care îl avea la Paris pe bulevardul Malesherbes, la numărul 160.

Răvășitorul milionar englez Arthur „Boy” Capel a fost, dacă e să-i dăm crezare lui Coco, singura dragoste adevărată a vieții ei și se pare că spunea adevărul. Capel era prieten cu Étienne Balsan și a început să frecventeze mai des castelul acestuia în primăvara anului 1909. Era un jucător de polo

**Pagina alăturată** Abația și mănăstirea de la Aubazine, surprinsă din exterior, unde, după moartea mamei lor, Chanel și cele două surori ale ei au fost plasate în orfelinat și îngrijite de călugărițe.

**În dreapta** Castelul de la Royallieu, proprietatea de la marginea Parisului deținută de Étienne Balsan, unde Chanel a învățat să călărească.





chipeș și fermecător, animat de dorința de aventură și de plăcerile unei vieți furtunoase. Era înzestrat cu spirit antreprenorial, câștigând o avere din exploatarea minelor de cărbuni din nordul Angliei, și a privit ideea lui Coco de a confecționa pălării cu mai multă seriozitate decât Balsan, care a considerat-o o toană trecătoare. Un timp, cei trei și-au petrecut timpul împreună într-un mod nu tocmai plăcut, dar în cele din urmă, îndrăgostită nebunește de Capel, Coco a fugit cu el la Paris, iar cei doi bărbați s-au văzut nevoiți să negocieze condițiile de finanțare a afacerii lui Coco. În final, au căzut de acord să împartă costurile: Capel avea să acopere cheltuielile afacerii, iar Balsan avea să asigure sediul.

**Deasupra** Chanel împreună cu iubitul ei, englezul Arthur „Boy“ Capel, și prietenul lor, magnatul industriei producătoare de zahăr Constant Say, pe plaja din Saint-Jean-de-Luz, în 1917.

**Pagina alăturată** Caricatură realizată în 1913 de caricaturistul Sem pentru *Le Figaro*. Chanel este înfățișată în brațele lui Boy Capel, reprezentat ca un centaur care joacă polo.





## Deauville, Biarritz, Paris

Chanel și-a început afacerea confecționând și vânzând pălării: contractul de închiriere a atelierului din Rue Cambon numărul 21 stipula faptul că nu avea dreptul să creeze rochiile, pentru că mai era un croitor în incinta aceleiași clădiri. Pălăriile se bucurau, însă, de aprecieri favorabile în reviste de prestigiu ca *Les Modes* și erau preferate de actrițele și cântărețele renumite ale vremii.

## Les Dernières Créations de la Mode

Mademoiselle Chanel pornise în călătoria uluitoare a vieții sale. „Am reușit să-mi deschid un atelier de *haute couture* pentru că doi domni au lăsat pentru favorurile micului meu trup fierbinte”, avea să-i spună ani mai târziu lui Salvador Dalí. Prietenii și membrii familiei au devenit clienții ei, ca și fostele amante ale lui Étienne, cu toții fermecați de pălăriile simple și elegante ale lui Coco, cumpărate adesea de la Galeriele Lafayette și decorate cu multă inteligență. Vestea s-a răspândit iute, succesul n-a întârziat să apară, iar Capel a acceptat să deschidă un sediu comercial în inima modei pariziene, deoarece spațiul din apartament devenise neîncăpător. Pe 1 ianuarie 1910, viitorul imperiu Chanel și-a deschis porțile pe Rue Cambon numărul 21. Pe plăcuța de deasupra ușii scria simplu: „Chanel Modes”.

**Deasupra** Ilustrație din revista *L'Élégance Parisienne*, din aprilie 1917, care înfățișează „Cele mai noi creații de modă”, inclusiv pălăriile lui Chanel.

**Pagina alăturată** Primele prototipuri ale ținutelor din tricot create de Chanel. Jacheta tip cardigan și fusta mai scurtă și mai largă ofereau mai multă libertate de mișcare decât rivalele lor extravagante.

